

ISSN 2367-7031 / www.piron.culturecenter-su.org

БРОЙ # 19 / 2020 / ИЗВЪНРЕДНАТА 2020

URL: <http://piron.culturecenter-su.org/wp-content/uploads/2020/06/19-2020-Agamben-Distanziamento.pdf>

Социално дистанциране

Джорджо Агамбен

Текстът с оригинално заглавие *Distanziamento sociale* е публикуван на сайта на издателство *Quodlibet* на 6 април 2020 г.

Превод от италиански език: **Нора Голешевска**

Научна редакция: **Антоанета Колева**

*Не знаем къде ни очаква смъртта, нека я чакаме навсякъде.
Размишляването над смъртта е размишляване над свободата.
Тези, които са се научили да умират, са забравили как да служат.
Знанието как да умрем ни освобождава от всяко подчинение и от
всяка принуда.*

Мишел дьо Монтен

Тъй като историята ни учи, че всеки социален феномен има или може да има политически импликации, добре е внимателно да опишем новото понятие, което навлиза в политическата лексика на Запада: „социално дистанциране“. Въпреки че терминът вероятно е произведен като евфемизъм по отношение на грубостта на досега използвания термин „затваряне“, бихме могли да се запитаем какъв би могъл да бъде основаният на него политическия ред. Това е още по-належащо, доколкото не става дума само за една чисто теоретична хипотеза, ако е вярно, както мнозина изказват мнение, че настоящата извънредна медицинска ситуация, може да се приема като лаборатория, в която се подготвят новите политически и социални режими, очакващи човечеството.

Макар че, както винаги, има наивници, според които подобна ситуация без съмнение може да се приема положително и новите дигитални технологии отдавна позволяват на хората успешно да общуват от разстояние, аз не вярвам, че общност, основана на „социално дистанциране“, би била жизнеспособна в човешки и политически план. Във всеки случай, независимо от перспективата, ми се струва, че би трябвало да разсъждаваме именно по този въпрос.

Първото съображение засяга истински своеобразната природа на явлението, произведено от мерките за „социално дистанциране“. Канети, в шедьовъра си „Маси и власт“¹, определя масата, на която се основава властта, чрез преобръщането на страха да бъдем докоснати. Докато хората обикновено се страхуват да бъдат докоснати от непознатия и всички разстояния, които установяват около себе си, се пораждат от този

¹ Вж. на български: Е. Канети, „Маси и власт“, 1996, УИ „Св. Кл. Охридски“, превод Елисавета Кузманова - б. пр.

страх, то масата е единствената ситуация, в която той е обърнат в своята противоположност. „Само в масата човек може да бъде освободен от страха да бъде докоснат... От момента, в който се оставиш на масата, няма страх да бъдеш докоснат... Всеки, който се натъква на нас, е равен на нас, усещаме го така, както чувстваме себе си. Изведнъж сякаш всичко се случва в рамките на едно-единствено тяло... Тази трансформация на страха от докосване е характерна за масата. Облекчението, което се разпространява в нея, достига толкова по-значителни размери, колкото по-плътна е масата.“

Не знам какво би било мнението на Канети за новата феноменология на масата, пред която сме изправени: това, което създадоха мерките за социално дистанциране и паниката, е със сигурност една маса – но, така да се каже, една преобърната маса, формирана от индивиди, които на всяка цена се държат на разстояние един от друг. Следователно маса, която не е плътна, а е разрежена, но при все това продължава да бъде маса, ако масата, както уточнява Канети малко след това, се определя от своята компактност и пасивност, в смисъл, че „свободно движение наистина не би било възможно по никакъв начин... тя очаква ли, очаква лидер, който трябва да ѝ се яви.“

По-нататък в текста Канети описва масата, която е формирана чрез забрана, „в която много хора, събрани заедно, желаят да спрат да правят това, което дотогава са правили поединично“. Забраната е внезапна: те я налагат сами..., във всеки случай тя действа с максимална сила. Категорична е като заповед; за нея обаче е определяща негативната природа“.

Важно е да не пропускаме това, че общност, основана на социално дистанциране, няма нищо общо, както наивно би могло да се вярва, със засилен до краен предел индивидуализъм: напротив, тя би била като масата, която виждаме днес около нас – разрежена, основана на забрана и точно поради това особено компактна и пасивна.

Превод от италиански: **Нора Голешевска**